

par impar); tüknaŕi figere, pungere, pulsare; tük respondere videtur germ. stechen, stecken; tüküma - mo - mi, tükijã adv. solum, -kümiti equiparare, -mina parilitas, -meži-žije pactum; tyč - tükika punctum, -činiti - njavati - se, -čino pari modo.

S. Tičati nsl. haerere, tik nebes, stakniti herabnehmen, vsako reč stakne; natuč fisolenstock, potak fusum filo plenum; is-vitekniti oči ausstechen, taklja, trklja pedamen-tum; hrov. takmen-ik aequalis, takati se ludere par impar itd.

Prirodoznanstvo ali fizika v ljudski šoli.

(Dalje.)

Učitelj. Opazujte na tanko kredo in druga kamna! Akoravno so te stvari med sabo prav različne, so pa vendar v tem enake, da je vsaka skoz in skoz enakošna. Ako odkerhnem od krede ali od premoga košček, imam v tem koščeku ravno tisto kredo in ravno tisti premog, kakor popred, samo, da je kos manji. Ali vidimo na kaki teh stvari kaki del, ki bi bil od drugih bitno različen?

Učenec. Ne. Naj drobnejši prah krede je ravno tako kreda, kakor velik kos krede.

Učitelj. Povejte več takih stvari, ki so enakošne tvarine, in na katerih se ne razločijo posebni deli za posebne namene!

Učenec. Take stvari so n. pr.: peščenjak, žeplo, premog, ilovica, glina i. t. d.

Učitelj. Dobro! Kako pa smo imenovali take stvari, sej smo že mnogo o njih brali in govorili?

Učenec. Take stvari so rudnine.

Učitelj. Vidiš, ljubi moj, tudi z rudninami se pečã prirodoznanstvo, in ta vednost imenuje se rudninostvje ali mineralogija.

Učenec. Ali je drevo živa ali mrtva stvar?

Učitelj. Preden ti to odgovorim, mi moraš popred še kaj drugega odgovoriti. Primerjaj kamen z drevesom! Ali nima drevo posebnih del, ki imajo posebne podobe pa tudi posebni namen? Poreži mlademu drevescu korenine ali lubje, in videl boš, da bode kmalu usahnilo. Če ti pokažem malo skorjico ali jevër od kakega drevesa, ali mi že moreš povedati, kakšno je celo drevo, od kterege so ti deli?

Učenec. Tega bi ne vedel.

Učitelj. Ali si že majil z verbnih vej piščalke? Kaj je bilo pod vejino kožo?

Učenec. Nekaka mokrota ali sok.

Učitelj. Ako drevo ali kako drugo rastlino znotraj prav pazljivo ogledujemo, vidimo, da se v notranjem gibajo sokóvi gori in doli, da se tekočine iz njih izparijo, ali pa, da jih oni jemljejo v sé. Zapomni si: Stvari, ki imajo dele posebnih podob za posebne namene, ki se pa svojevóljno od zunaj gibati ne morejo, imenujemo rastline; vednost pa, ki se pečá z rastlinami, imenuje se rastlinoslovje ali botanika, in je tudi velik del prirodopisja.

Učenec. Ali se živali tudi štejejo k rastlinam?

Učitelj. Po tem, da imajo rastline življenje v sebi, se štejejo se vé da, kakor živali, k živim stvarém; toda živali se razločujejo od rastlin po tem, da se morejo svojevóljno gibati, da morejo ne le spremeniti lego in mesto svojih posamesnih delov, ampak tudi same premikati se iz enega mesta na drugo. Zapomni si: Stvari, ki imajo dele posebnih podob za posebna opravila, in ki se morejo po svoji volji gibati, imenujejo se živali. Znanost pa, ki se s tem pečá, je živaloslovje ali zoologija.

Rastline in živali imajo tedaj dele posebnih podob za posebna pravila, in ti deli imenujejo se organi. Skupno delavnost vseh organov pri rastlinah in živalih imenujemo življenje. Rastline in živali so po teh znamenjih žive stvari. Primerjajte rastlinsko in živalsko življenje! V čem je rastlinsko življenje podobno živalskemu življenju, v čem pa ne?

Zakaj so rudnine nežive stvari? Primerjajte rudnine z rastlinami!

(Dalje prih.)

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

V. Dravo-savsko pogorje.

Dravo-savsko pogorje so gore, ki so na sredi med Dravo in Savo, in delajo, razve Pake in Hudine, razvodje med njima, in se razprostirajo od gore sv. Urše do Maceljna, tedaj od koroške do hrvatske meje, več menj v ravni čerti od severozahoda proti jugovzhodu, na severni strani Pohorju nasproti